

Handläggare
Johanna Hammarström
Nämndsekreterare/kulturutvecklare
Kultur- och fritidsförvaltningen
Johanna.hammarstrom@tranas.se

Mottagare
Kommunfullmäktige

Kultur- och fritidsnämndens taxor och avgifter 2026

Förvaltningens förslag till beslut

att föreslå kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att anta förslag om att slopa ersättningsavgifter vid skadad/borttappad barnmedia på Tranås stadsbibliotek.

Sammanfattning

Tranås stadsbibliotek ingår i Götabiblioteken – ett regionalt samarbete mellan folkbiblioteken i Östergötland och Tranås kommun. Samarbetet omfattar 47 bibliotek och tre bok- och biblioteksbussar samt gemensamt biblioteksdatasystem, webbplats, e-tjänster, medieförsörjning, kompetensutveckling och transporter. En grundläggande utgångspunkt för Götabiblioteken är att erbjuda likvärdig biblioteksservice till invånarna, oavsett bostadsort eller socioekonomiska förutsättningar.

Barn och unga är en prioriterad målgrupp enligt såväl bibliotekslagen som kommunala styrdokument. Sedan Barnkonventionen blev svensk lag år 2020 (se bilaga) har Götabiblioteken haft ett samordnat fokus på att undanröja hinder för barns tillgång till biblioteket. Arbetsgruppen för barn och unga inom Götabiblioteken har konstaterat att ersättningsavgifter fungerar som ett ekonomiskt hinder som i praktiken påverkar barns möjlighet att låna. Risken för kostnader leder till att vissa vårdnadshavare begränsar eller helt avstår från att låta barn låna bibliotekets medier. Detta står i strid med ambitionen om likvärdig biblioteksservice och med principen om barnets bästa. Att göra alla barnmedier avgiftsfria är ett konkret sätt att omsätta Barnkonventionen i praktiken.

Den återremitterade frågan om ersättningsavgifter för skadad eller borttappad barnmedia ska ses i detta sammanhang. Samtidigt har fullmäktige i återremissen efterfrågat hur ansvarstagande säkerställs om ersättningsavgifter tas bort. Bibliotekets bedömning är att ekonomiska avgifter inte är den enda – och inte den mest ändamålsenliga – åtgärden för att hantera uteblivna återlämningar av barnmedia. Biblioteket tillämpar redan i dag följande rutiner:

- Alla konton med försenade lån får två påminnelser. Därefter spärras kontot från vidare lån tills medierna lämnas tillbaka eller kontakt tas med bibliotekspersonal.

- Upprepat slarv kan identifieras av personal och leda till individuella åtgärder, såsom avstängning eller begränsning av lånerätten.
- Dessa åtgärder bedöms upprätthålla ansvar och ordning, samtidigt som de är proportionerliga och förenliga med barnrättsperspektivet.
- Erfarenheten visar att de flesta fall av skadad eller borttappad barnmedia rör enstaka misstag, inte systematiskt missbruk.

Mot bakgrund av den låga intäkten från ersättningsavgifter för barnmedia, den administrativa belastning avgiftshanteringen innebär samt bibliotekets möjlighet att använda andra styrmedel än ekonomiska, bedöms ett slopande av ersättningsavgifter för barnmedia vara väl motiverat. Förslaget stärker likvärdigheten inom Götabiblioteken, undanröjer ett identifierat hinder för barns tillgång till biblioteket och ligger i linje med Barnkonventionen samt bibliotekens uppdrag enligt lag.

Beskrivning av ärendet

Avseende kultur- och fritidsnämndens taxor och avgifter 2026 beslutade kommunstyrelsen 2025-10-21 § 190 att återremittera förslaget om slopad ersättningsavgift vid skadad/borttappad barnmedia till kultur- och fritidsnämnden för ytterligare utredning.

Frågan om slopade ersättningsavgifter för barnmedier har lyfts och beslutats politiskt i samtliga kommuner inom Götasamarbetet, återstår gör Tranås kommun.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande

Bilaga - bakgrund ta bort avgift kopplat till barnmedia

Bilaga – Barnkonventionen

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Diariet

Kultur- och fritidsförvaltningen

Sebastian Hagård

Kultur- och fritidschef